

Ekonomiczne i prawne aspekty handlu końmi pełnej krwi angielskiej w Polsce w okresie 1998–2018

Economic and legal aspects of trading thoroughbreds in Poland in the period 1998–2018

mgr Małgorzata Brulińska

E-mail: gosia.historia@gmail.com

Streszczenie

Przemysł konny jest istotną częścią gospodarki dużej liczby państw i oznacza różnorodne formy działalności pośrednio lub bezpośrednio związanej z końmi. Hodowla koni pełnej krwi angielskiej zawsze miała charakter globalnego interesu.

Niniejsza publikacja składa się z dwóch części:

Pierwsza część dotyczy ekonomicznych aspektów handlu końmi pełnej krwi angielskiej. Zaprezentowano charakterystykę przemysłu wyścigowego. Przedstawiono „biznes koński” pod kątem ekonomicznym, jako lokatę kapitału. Część kończy się krótką charakterystyką współczesnego handlu końmi pełnej krwi angielskiej w Polsce.

Druga część skupiać się będzie na zaprezentowaniu prawnych aspektów handlu końmi pełnej krwi angielskiej. Szczególne znaczenie dla hodowców koni, ma ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy z 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Opisane zostaną pokrótce regulacje dotyczą identyfikacji koni, hodowli, handlu końmi i ich materiałem biologicznym oraz rozporządzenia dot. warunków weterynaryjnych. Artykuł przygotowany został na podstawie materiałów źródłowych tzn. literatury naukowej, analiz ekonomicznych, ustaw i aktów prawnych.

Słowa kluczowe: koń pełnej krwi angielskiej, aukcje, handel końmi, przemysł wyścigowy.

Summary

The horse industry is an important part of the economy in many countries and indicates various forms of activity directly or indirectly related to horses. Breeding of thoroughbred has always being a subject of a global interest. This publication consists of two parts:

The first part will describe the economic aspects of the trade of thoroughbreds. It presents the characteristics of the racing industry. The "horse business" was presented in economic terms as a capital investment. The part ends with a brief description of contemporary trade of thoroughbreds in Poland. The second part will focus on presenting the legal aspects of trading thoroughbreds. Particular important law act for horse breeders is: the Act of 20 July 2018 amending the Act of 11 March 2004 on the protection of animal health and combating infectious animal diseases. This article will also briefly focus on: the identification of horses, breeding, the trade of horses and their biological material as well as regulations regarding veterinary conditions. The article was prepared on the basis of source materials, i.e. scientific literature, economic analyzes, acts and legal acts.

Key words: thoroughbreds, auctions, horse's trading, racing industry.

1. Wstęp

Wyścigi konne to sport, interes, rozrywka.

*Na torach ludzie robią wielkie kariery triumfują, a także cierpią,
ale ważniejsze od ludzi są tu konie
(Simoneau, 2007).*

W XXI wieku wyścigi konne nieprzerwanie służą wyselekcjonowaniu najbardziej wartościowych koni w celu ulepszenia materiału genetycznego kolejnych pokoleń torowych

atletów. Hodowcy starają się wyselekcjonować konie szczególnie wytrzymałe i odporne w przypadku koni czystej krwi arabskiej, oraz wyjątkowo szybkie w przypadku koni pełnej krwi angielskiej. Jednak to sektor wyścigów i hodowli koni pełnej krwi angielskiej jest przodujący pod względem ekonomicznym.

Każdego roku, pod młotek aukcjonerów na całym świecie trafiają tysiące koni pełnej krwi angielskiej. Inwestujący w konie poszukują osobników o rodowodach dających szansę na sukcesy w karierze torowej a także o dobrej budowie ciała.

Gdy potencjalny kupiec trafi na odpowiadającą sobie kombinację tych czynników, ceny szybko idą w górę.

Polska hodowla koni pełnej krwi angielskiej zawsze uzależniona była od importów koni z zagranicy, zwłaszcza reproduktorów. Oprócz aspektu hodowlanego, w ostatnich latach także import koni na tor wyścigowy (do biegania) nabral istotnego znaczenia. Część właścicieli uznaje, że wobec niskiej jakości koni krajowej hodowli, dość tanio można kupić konia wyścigowego, który z sukcesami będzie rywalizował na polskich torach wyścigowych. Zainteresowani zakupem dobrze rokujących, gotowych do startu wierzchowców mają do dyspozycji poza rynkiem krajowym, ofertę licznych, zachodnich przedsiębiorstw aukcyjnych.

2. Ekonomiczne aspekty handlu końmi pełnej krwi angielskiej w Polsce

Nazwa koni ma związek z Anglią, populacja koni jest tam nieznaczna i w latach 80-tych XX w. wynosiła zaledwie 3% koni pełnej krwi angielskiej.

Tabela 1 ilustruje, że krajem dominującym w hodowli koni pełnej krwi angielskiej jest USA (24,0%), a wśród państw europejskich — Irlandia i Francja. Polska hodowla stanowi niewielki element tej produkcji — zaledwie 0,3%.

Tabela 1

Hodowle koni pełnej krwi angielskiej na świecie w latach 2013–2015, w sztukach koni

	ogierzy			klacze			źrebięta			ogółem			udział w produkcji globalnej
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	
Niemcy	60	61	56	1486	1425	1450	786	748	864	2332	2234	2370	1%
Irlandia	253	226	210	10558	10892	11720	7757	7999	8780	18568	19117	20710	8.5%
Francja	338	319	309	7242	7441	7698	5057	4803	4874	12637	12563	12881	5.3%
USA	2177	2034	1789	34929	35577	35801	21377	20450	20600	58483	5061	58190	24.0%
Polska	66	65	65	490	400	373	294	263	268	850	731	706	0.3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie: IFHA, 2019.

Posiadanie konia to nie tylko jego cena przy zakupie, ale również koszty utrzymania stajni, karmienia, trenowania konia i lekarza weterynarii. W rachunku ekonomicznym oznacza to, koszt zakupu konia plus ok. 50.000 dolarów rocznie. James Shircliff, dyrektor inwestycyjny River Road Asset Management, bardzo trafnie to określił: *Porównuję wyścigi koni do inwestowania w groszowe akcje. To bardzo wysokie ryzyko, ale jeśli trafisz, otrzymujesz znaczne wynagrodzenie. W prostym rachunku ekonomicznym najbardziej opłaca się posiadanie udziałów w więcej niż jednym koniu, jest to prosta zasada dywersyfikacji »portfela«, tak samo jak w przypadku posiadania akcji, obligacji i innych inwestycji* (Marketwatch, 2019). W przypadku sprzedaży ogierów, dobrą inwestycją jest syndykowanie ogierów (*stallions syndicate*) czy tzw. spółki właścicielskie ogierów. Popularną formą sprzedaży jest *pinhooking*, oznaczający praktykę kupowania roczniaka na aukcji, bądź prywatnie w celu poddania go treningowi i szkoleniu a następnie ponownie sprzedanie go, jako gotowego do wyścigu dwulatka.

Wartość koni to inwestycja niezwykle trudna do wyceny, może gwałtownie wzrosnąć a następnie obniżyć się w ciągu paru tygodni. Uczestnicy wyścigów konnych często skuszeni chęcią wygranej zapominają o dywersyfikacji ryzyka. Przemysł wyścigów konnych wiąże się w dużymi wygranymi, które stanowią łakomy kąsek dla graczy. Łącznie na świecie w 2015 r. przychody z wygranych wyniosły 999,532,021 euro, zaś liczba wyścigów konnych 142 549, w tym najwięcej gonitw odbyło się w USA — 38 941, Australii — 18 949 oraz Japonii — 16 049. Wygrane pociągają za sobą chęć posiadania konia pełnej krwi angielskiej. Zdaniem Jockey Clubu, organizacji zajmującej się m.in. rejestracją koniunktur na rynku koni od 2010 do 2013 r. udział w handlu końmi pełnej krwi wzrósł o blisko 10% do poziomu 1,1 mld dolarów.

Współcześnie hodowla koni to nie tylko przywilej potężnych rodów z wieloletnią tradycją, hodowla pojmowana jest jako lokata kapitału dla każdego, kogo na to stać.

W 2018 r. w Polsce liczba koni pełnej krwi angielskiej nieznacznie spadła i wynosiła 504 klacze rozplodowych, 63 ogierzy oraz 263 źrebięta.

Wyścigi konne odbywają się w Polsce na dwóch głównych torach we Wrocławiu i Warszawie oraz w Sopocie. Szczególnie zainteresowani zakupem polskich koni są: Czesi, Słowacy, Anglicy oraz mieszkańcy Kazachstanu. W odróżnieniu od Słowacji, Austrii czy Węgier, Polacy są bardziej chętni do udziału w zakładach wzajemnych a roczny przychód z nich, chociaż jest najwyższy wśród krajów Europy Centralnej, jest

ciągle niewystarczający, aby móc prowadzić w Polsce wyścigi bez wsparcia finansowego. Zakłady są kontrolowane i rozwijane z sukcesem przez państwowe zakłady bukmacherskie. Hodowla koni w Polsce wciąż napotyka trudności związane ze stosunkowo niską liczbą stajni, klaczy rozplodowych oraz źrebiąt. Zaletą Polski jest posiadanie dużej ilości doskonałych koni w ciągu ostatnich lat, jak m.in. *Age of Jape*, jednego z najlepszych trzylatków w Europie w 2009 r., zdobywca podium w Slovak Derby. Polska prowadzi w kategorii największej ilości przeprowadzonych wyścigów.

W związku z niewielką skalą krajowej hodowli koni pełnej krwi angielskiej, zmniejszającym się udziałem w rynku koni hodowli stadnin państwowych, jak również dążeniem do wygrywania nagród wyścigowych istnieje zainteresowanie importem koni z Zachodu. Import ten w postaci zwierząt hodowlanych (zwłaszcza ogierów, klacze importowane były sporadycznie) istnieje w zasadzie od początków historii hodowli koni pełnej krwi w Polsce. W okresie powojennym sprowadzały je stadniny państwowe, ostatnio także osoby prywatne.

Obecnie ok. 98% koni pełnej krwi angielskiej znajduje się w rękach prywatnych.

Obserwowany współcześnie prywatny import koni biegających na torach wyścigowych to tendencja występująca od niedawna. Polskim hodowcom zależy na importowaniu koni o nowoczesnym i atrakcyjnym rodowodzie. Aby jeszcze bardziej udoskonalić różnicowanie genetyczne, klacze wysyłane są do krycia przez ogiery za granicę.

O przyszłości polskiego przemysłu konnego zwięźle wyraził się dr Marek Trela, prezes spółki Stadnina Koni Janów Podlaski: *Chciałoby się zobaczyć kiedyś w Polsce kwitnące Centra Hodowlane — Stada Ogiarów, oferujące najwyższej jakości sprowadzane sportowo ogiery. Chciałoby się, aby były to silne ośrodki sportowe zatrudniające najlepszych szkoleniowców, posiadające czołowych jeźdźców siedzących na polskich koniach, organizujące imprezy aukcyjne przedstawiające perfekcyjnie przygotowane i zaprezentowane konie. Wtedy dopiero będzie można o rzeczywistej wartości naszej hodowli. A bez spor-*

dzących z poszczególnych krajów, zgłaszanych do wyścigów przez trenerów. Określano odsetek koni pochodzących z poszczególnych krajów, zgłaszanych w poszczególnych latach a także w okresach pięcioletnich. Określono liczbę koni zgłaszanych przez poszczególnych trenerów z wyjątkiem roku 1998, 2000 oraz 2001, gdzie w oficjalnych biuletynach wyścigowych nie podano przynależności koni do określonych stajni wyścigowych. Dane na temat pochodzenia koni czerpano z oficjalnych biuletynów Polskiego Klubu Wyścigów Konnych (PKWK).

Jak wynika z tabeli 2, w latach 1998–2017 zgłoszono do wyścigów 6146 młodych koni. Najwięcej — 84,9% koni, czyli 5339 sztuk pochodziło z Polski. Z koni zagranicznych najwięcej koni zgłoszonych do wyścigów pochodziło z Irlandii 3,8%, Wielkiej Brytanii — 2,0%, Francji — 1,9% oraz USA — 1,8%. Pojedyncze konie pełnej krwi pochodziły z Austrii, Hiszpanii, Słowacji, Belgii i Szwajcarii. Łącznie liczba koni zagranicznych wynosiła 807 sztuk, czyli 13,1% koni.

Tabela 2

Liczba i kraj pochodzenia koni pełnej krwi angielskiej zgłaszanych do wyścigów w latach 1998–2017

lata/kraje	PLN	GER	FR	IRE	GB	CZ	LTU	USA	HUN	SPA	SWE	UKR	ITY	CAN	AUT	ISR	SLO	BEL	RUS	SWI	%(z/pl)	%(zagr/ogół)	
1998	249	2	1	4	10	2		1													8,0	7,4	
1999	305	7	7	18	15																15,4	13,4	
2000	232	3	1	3	12																8,2	7,6	
2001	194	5	4	7	19																18,0	15,3	
2002	299		4								1								2		2,3	2,3	
2003	328	1		1	2															1	1,5	1,5	
2004	327	3				1												1			1,5	1,5	
2005	289	3									5		1								3,1	3,0	
2006	335	2						10			2						1				4,5	4,3	
2007	280	4		3				7			8		1	1							8,6	7,9	
2008	311		4	4	5			1					2				4				6,4	6,0	
2009	314		4	4	6			1					2				4				6,7	6,3	
2010	284	8	1	21	2			16			2		11	1	1						22,2	18,2	
2011	272	10	2	28	14	3		41					10	2							40,4	28,8	
2012	282	5	6	23	3			11					1								17,4	14,8	
2013	237	14	3	23	9			22					12								35,0	25,9	
2014	207	9	5	30	4	7		1			3		1								29,0	22,5	
2015	210	5	19	12	6	4	1				3	14									30,5	23,4	
2016	192	7	25	32	7	7		1	2	1											42,7	29,9	
2017	192	2	32	20	10	3	2	0													35,9	26,4	
ogółem	5339	90	118	233	124	27	3	112	2	1	24	14	41	4	1	8	1	1	2	1	15,1	13,1	
ogółem	5339	807																					

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Biuletyny Oficjalny Wiadomości Wyścigowe, lata 1998–2017. Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.*

tu traci ona sens... (Wierusz-Kowalski, 2009, s. 36–41). W związku z powyższym niezbędna jest znajomość rynku koni pełnej krwi angielskiej za granicą, tak pod kątem planowania hodowli, jak i rozwijania własnego, prywatnego biznesu wyścigowego.

Badanie krajowego rynku koni pełnej krwi wskazuje, że chociaż wciąż największa liczba koni zgłaszanych do wyścigów pochodzi z Polski, to odsetek koni zagranicznych rośnie, zwłaszcza od roku 2010, gdy osiągnął wielkość dwucyfrową. Materiał badawczy stanowiło 6146 młodych koni pełnej krwi angielskiej zgłoszonych do wyścigowych prób dzielności w Polsce w latach 1998–2017. Notowano liczbę koni pocho-

Podsumowując, handel końmi pełnej krwi angielskiej to nie tylko sport i biznes, ale przede wszystkim lokata kapitału i inwestycja. Coraz większy popyt na konie pełnej krwi angielskiej budzi się ze strony biznesmenów i przedsiębiorców, którzy widzą w tym możliwość zysku i zwrotu zainwestowanego kapitału. Cena konia zależy od wielu czynników, najbardziej znaczące to: kariera wyścigowa, jakość i kariera potomstwa, popularność, rodowód, stopień pokrewieństwa z wybitnymi końmi, pokrój, data urodzenia i wiek, cena stánówki ojca, szybkość w galopie, ocena trenera, zdrowie oraz sytuacja na rynku kupna-sprzedaży koni, który jak każdy inny rynek reaguje na kryzysy gospodarcze i koniunkturę eko-

nomiczną. Przykładowo w czasie kryzysu gospodarczego w 2000 r., liczba koni na świecie obniżyła się o 919 428 sztuk. W przypadku stanówki istotna jest liczba klaczy, jaką w danym roku ogier będzie w stanie pokryć, w przypadku klaczy hodowlanej: ogiera z którym klacz jest żrebna oraz cena stanówki.

3. Prawne aspekty handlu końmi pełnej krwi angielskiej w Polsce

Przepisy Unii Europejskiej nakładają obowiązek identyfikacji zwierząt gospodarskich, w tym również koni. Rozporządzenie Komisji (WE) 504/2008 z dnia 6 czerwca 2008 r. i ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt określają, że podstawowym wymogiem identyfikacji koniowatych jest wszczęcie im chipu (transpondera). Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) 2015/262 z dnia 17 lutego 2015r. określające, na podstawie dyrektyw Rady 90/427/EWG i 2009/156/WE (Rozporządzenie w sprawie paszportu konia) określa szczegółowo informacje jakie powinny zostać zawarte w paszporcie, który jest dokumentem identyfikacyjnym konia. Jedyne organizacja bądź związek kraju pochodzenia zwierzęcia, które prowadzą rejestr danej rasy bądź tzw. księgę stadną mają możliwość wystawić paszport konia. Dla koni XX¹ urodzonych na terytorium Polski wystawcą paszportów jest Klub Wyścigów Konnych dla koni pełnej krwi angielskiej. Przyjętym sposobem identyfikacji dla tego gatunku jest sporządzenie opisu słownego i graficznego, zamieszczonego w paszporcie konia. Brak opisu słownego i graficznego konia uniemożliwia wpisanie go do polskich ksiąg stadnych. Jeżeli w paszporcie nie ma opisu konia, należy żądać od sprzedają-

cego zwierzę uzupełnienia paszportu. U koni, dla których dotychczas sporządzono dokument, należy określić płeć oraz przybliżony rok urodzenia (dokonuje się tego na podstawie uzębienia). We wstępie rozporządzenia wyraźnie określono przyczyny restrykcyjnej rejestracji koniowatych *dochodzenie przeprowadzone przez Komisję w kontekście wydarzeń związanych z koniną w 2013 r. wykazało, że 23 państwa członkowskie ustanowiły centralną bazę danych, zaś dwa państwa członkowskie mają jedną bazę danych dla zarejestrowanych koniowatych i jedną dla koniowatych do hodowli i produkcji. Trzy państwa członkowskie, na które przypada około 20 % z 6,7 milionów koniowatych w Unii, nie mają scentralizowanej bazy danych* (Dz. Urz. UE L 301/14z 18.11.2015). Rozporządzenie określa m.in. obowiązki właściwego organu w zakresie wydawania dokumentów identyfikacyjnych dla koniowatych urodzonych na terytorium Unii, kontrole wymagane przed wydaniem dokumentów identyfikacyjnych oraz metody weryfikowania tożsamości, przemieszczanie i transport koniowatych, zarządzanie dokumentami identyfikacyjnymi, wystawianie ich duplikatów i dokumentów zastępczych oraz zawieszanie dokumentów identyfikacyjnych. Rozporządzenie mówi również o utworzeniu centralnej bazy danych oraz sankcjach za brak rejestracji, które państwa Wspólnoty ustalają odrębnie. W rozporządzeniu czytamy, iż *przewidziane sankcje muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające*.

Wniosek o identyfikację koniowatego powinien zostać złożony w ciągu 90 dni od dnia urodzenia zwierzęcia. Dodatkowo koń powinien zostać zidentyfikowany przed opuszczeniem na stałe gospodarstwa urodzenia, o ile nie jest przemieszczany z matką. W przypadku zmiany właściciela, bądź jakiegokolwiek zmiany w prawach własności konia, paszport należy w terminie 7 dniu złożyć w organizacji, w której został wystawiony w celu naniesienia niezbędnych zmian identyfikujących nowego właściciela.

Rysunek 1
Paszport konia

Źródło: Gurbiel, 2009.

Jeśli zdecydujemy się na sprawdzenie konia spoza UE zobowiązani jesteśmy sprawdzić, czy koń rzeczywiście został wpisany do odpowiedniej księgi na terenie Wspólnoty i czy kwalifikuje się do wpisania do polskiej księgi. Ponadto Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 maja 2004 roku w sprawie zaświadczeń hodowlanych dla przewożonych z terytorium państw niebędących członkiem Unii Europejskiej zwierząt hodowlanych nasienia, komórek jajowych i zarodków szczegółowo określa wzór zaświadczenia o ciąży dla żrebnej klaczy. Jest to istotne w przypadku hodowli koni o światowej renomie, którą posiada duża liczba „ogierów wahadłowych”, które w sezonie rozplodowym na półkuli północnej kryją klacze w Irlandii lub Kentucky, a po sezonie wysyłane są na półkulę południową do Australii i Ameryki Południowej, gdzie kryją tamtejsze klacze.

Sposób identyfikacji konia określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 czerwca 2016 r. w sprawie opłat za czynności związane z identyfikacją i rejestracją koniowatego, wydaniem i doręczeniem paszportu koniowatego lub jego duplikatu oraz z wydawaniem i doręczaniem paszportów bydła lub ich duplikatów. W kwestii identyfikacji istotne jest również Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 sierpnia 2016 r. dotyczące wysokości i sposobu pobierania opłaty za przekazanie i wprowadzenie informacji do centralnej bazy danych oraz ich przechowywanie. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 grudnia 2016 r. w sprawie wykonywania nadzoru w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt, współpracy organów Inspekcji Weterynaryjnej, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz podmiotów prowadzących rejestry koniowatych, a także dokonywania zmian w rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych, rejestrach koniowatych i centralnej bazie danych.

Hodowle koni reguluje ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich, precyzuje to dokładniej Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1012 w sprawie zootechnicznych i genealogicznych warunków dotyczących hodowli zwierząt hodowlanych czystorasowych i mieszańców świni, handlu nimi i wprowadzania ich na terytorium Unii oraz handlu ich materiałem biologicznym wykorzystywanym do rozrodu i jego wprowadzania na terytorium Unii. W Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1012 czytamy we wstępie w pkt. 47, że Międzynarodowe Porozumienia Prywatne regulują zasady kwalifikacji koniowatych do wyścigów i konkursów międzynarodowych. Porozumienia te powinny być opracowane przez komisję przygotowującą i opracowującą odpowiednie akty wykonawcze i delegowane.

Regulacje dotyczące hodowli koni to: Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie dodatkowych wymagań, jakie powinny spełniać związki hodowców lub inne podmioty ubiegające się o prowadzenie rejestrów zwierząt gospodarskich innych niż świnię z dnia 28 kwietnia 2008 r. oraz Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 listopada 2009 r. w sprawie materiału biologicznego wykorzystywanego w rozrodzie zwierząt gospodarskich oraz Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań wete-

rynaryjnych dla prowadzenia punktu kopulacyjnego. W załącznikach rozporządzenia zostały szczegółowo określone wymogi dotyczące orzeczenia lekarsko-weterynaryjnego dla ogiera oraz okresowego badania reproduktorów.

Sprzedaż koni pełnej krwi angielskiej uregulowana jest na podstawie kodeksu cywilnego, w art. 535 czytamy: *Przez umowę sprzedaży sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę* (Dz. U. 2018 poz. 1025). Obciążony stawką podatkową zostaje kupujący, stawka podatku dla rzeczy ruchomej wynosi 2%. Załącznikiem do umowy sprzedaży jest paszport. Umowę sprzedaży konia można zawrzeć w formie zarówno ustnej jak i pisemnej. Warto jednak poświęcić chwilę na odpowiednie pisemne zredagowanie umowy. Art. 556, par. 1 określa, że rzecz sprzedana jest niezgodna z umową (tzw. wada fizyczna), jeżeli *nie ma właściwości, które rzecz tego rodzaju powinna mieć ze względu na cel w umowie oznaczony albo wynikający z okoliczności lub przeznaczenia; nie ma właściwości, o których istnieniu sprzedawca zapewnił kupującego, w tym przedstawiając próbkę lub wzór; nie nadaje się do celu, o którym kupujący poinformował sprzedawcę przy zawarciu umowy, a sprzedawca nie zgłosił zastrzeżenia co do takiego jej przeznaczenia; została kupującemu wydana w stanie niezpełnym*. W przypadku sprzedaży konia, termin na stwierdzenie wady obejmuje okres dwóch lat od momentu sprzedaży konia (Dz. U. 2018 poz. 1025). Odmienne regulacje występują w przypadku przedsiębiorcy (który powinien wykonać badanie konia przed sprzedażą) w tym przypadku kupujący straci uprawnienia z tytułu rękojmi, jeżeli nie zbadał rzeczy w czasie i nie zawiadomił niezwłocznie o wadzie. Uprawnienia wygasają po okresie dwóch lat. Wg art. 563 utrata uprawnień z tytułu rękojmi za wady fizyczne rzeczy występuje jeżeli sprzedawca wiedział o wadzie, ale to zataił, niezachowanie terminów jest tutaj nieistotne. Przykładowo, gdy badanie konia wykazało, że ma on poważne problemy stawu kostnego a koń został kupiony, jako koń wyścigowy, sprzedający powinien niezwłocznie poinformować kupującego i zgłosić zastrzeżenie, co do takiego przeznaczenia konia. Jeśli sprzedający nie podejmie tego rodzaju działań, poniesie odpowiedzialność z tytułu rękojmi.

Art. 560 par. 1 mówi, że jeżeli zakupiony koń będzie miał tzw. wadę istotną, kupujący jest zobowiązany obniżyć cenę bądź odstąpić od umowy. Wyjątkiem jest sytuacja jeśli sprzedawca niezwłocznie i bez nadmiernych niedogodności dla kupującego wymieni rzecz wadliwą na wolną od wad albo wadę usunie. W przypadku koni wyścigowych jest to np. przypadek wyleczenia konia na koszt właściciela. Jeśli wada jest jednak nieistotna, np. w przypadku, gdy koń wyścigowy został zakupiony w celach rekreacyjnych fakt, że nie może osiągać najwyższych prędkości nie powinien rzutować na zakupie konia. Za wady, które nie zostały uznane za główne, sprzedawca odpowiada wyłącznie gdy zostały w umowie zastrzeżone. Ryzyko przechodzi na kupującego z chwilą wydania konia tzn., najczęściej załadowanie go do przyczepy kupującego.

Podsumowując, dla obu stron transakcji, najważniejszą sprawą jest precyzyjne uregulowanie warunków sprzedaży w umowie. Istotne są również przedsprzedażowe badania weterynaryjne tzw. TUV. W przypadku zakupu konia z za-

granicy istotne jest umieszczenie zapisu, iż w przypadku jakichkolwiek sporów właściwym dla rozstrzygnięcia sprawy będzie sąd polski oraz że zastosowanie będą miały przepisy prawa polskiego, co znacznie uprości sytuację kupującego w przypadku jakichkolwiek trudności i nieścisłości (Liberda, 2018).

Warunki weterynaryjne zostały uregulowane na podstawie Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 lutego 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych przy przywozie i przemieszczaniu koniowatych oraz Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych, jakie muszą spełniać gospodarstwa, w przypadku gdy zwierzęta lub środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego, pochodzące z tych gospodarstw są wprowadzane na rynek.

W Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1012 art. 21 par. 2 czytamy: *W przypadku zwierząt hodowlanych czystorasowych z rodziny koniowatych, na zasadzie odstępstwa od ust. 1 niniejszego artykułu, związek hodowców może zakazać lub ograniczyć wykorzystywanie jednej lub większej liczby technik rozrodu, o których mowa w tym ustępie, lub wykorzystywanie zwierząt hodowlanych czystorasowych do jednej lub większej liczby tych technik rozrodu, w tym również wykorzystywania ich materiału biologicznego wykorzystywanego do rozrodu, pod warunkiem że taki zakaz lub takie ograniczenie są określone w jego programie hodowlanym zatwierdzonym zgodnie z art. 8 ust. 3 oraz, w stosownych przypadkach, z art. 12 (Dz. Urz. UE L171/66 z 08.06.2012).* Za tym ustala się, iż do Polskiej Księgi Stadnej Koni Pełnej Krwi Angielskiej nie wpisuje się koni pochodzących z inseminacji, jak również nie dopuszcza się transplantacji zarodków. Jest to proceder zakazany.

Główne regulacje prawne dotyczące wyścigów i ujeżdżania koni stanowią: Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 sierpnia 2001 r. w sprawie wysokości opłat uiszczanych na rzecz Polskiego Klubu Wyścigów Konnych za wydanie zezwolenia na organizowanie wyścigów konnych, za udzielenie zezwolenia na kierowanie stajnią wyścigową i licencji na trenowanie koni oraz dosiadanie (powożenie) koni, a także pełnienie funkcji sędziego wyścigowego oraz za rejestrację barw wyścigowych i zgłoszenie konia do wyścigów (Dz. U. z dnia 31 sierpnia 2001 r.). Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 września 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla toru wyścigowego, oraz Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i trybu udzielania zezwoleń na kierowanie stajnią wyścigową, licencji na trenowanie koni, dosiadanie (powożenie) koni oraz pełnienie funkcji sędziego wyścigowego.

4. Wnioski

Celem pracy była analiza współczesnych tendencji w handlu końmi pełnej krwi angielskiej oraz przepisów regulujących handel w perspektywie rynku polskiego.

1. Największe stadniny koni pełnej krwi angielskiej znajdują się w USA, Wielkiej Brytanii, Francji, oraz Emiratach Arabskich.

2. Na świecie największą popularnością cieszy się zakup koni pochodzących z USA, Australii, Francji, Japonii oraz Irlandii. Polskie konie są najczęściej kupowane przez obywateli Kazachstanu, Czechów, Słowaków oraz Anglików.

3. Głównym kierunkiem zakupu przez polskich hodowców jest Europa, najczęściej sprowadzane są do Polski konie z Irlandii, Francji oraz Niemiec. Popularne są również konie z USA i Kanady.

4. Współczesny handel końmi ma charakter globalny. Wzrasta liczba koni kupionych za granicą — jeszcze w latach 2003–2007 odsetek koni zagranicznych w stosunku do ogółu wynosił średnio 3,6%, w latach 2013–2007 wzrósł do poziomu 25,6%.

5. Łącznie w latach 1998–2017 zgłoszono do wyścigów 5339 koni pochodzących z Polski oraz 812 koni pochodzących z zagranicy.

6. W latach 2017–2013 odnotowano wzrost liczby koni sprowadzanych z Niemiec, Irlandii i Francji, przy nieznacznym spadku liczby koni pochodzących z Wielkiej Brytanii, USA, Szwecji i Włoch.

7. W aspekcie identyfikacji najważniejsze przepisy prawa to: Dz. U. 2018 poz. 1642, ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

8. Aspekt hodowli regulują następujące przepisy: ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich, rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1012 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie zootechnicznych i genealogicznych warunków dotyczących hodowli zwierząt hodowlanych czystorasowych i mieszańców świń, handlu nimi i wprowadzania ich na terytorium Unii oraz handlu ich materiałem biologicznym wykorzystywanym do rozrodu i jego wprowadzania na terytorium Unii oraz Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) 2015/262 z dnia 17 lutego 2015 r. określające, na podstawie dyrektyw Rady 90/427/EWG i 2009/156/WE (Rozporządzenie w sprawie paszportu konia)

9. Handel końmi pełnej krwi angielskiej jest uregulowany na podstawie Kodeksu Cywilnego dot. przepisów regulujących sprzedaż

10. Warunki weterynaryjne regulują: Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 lutego 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych przy przywozie i przemieszczaniu koniowatych, jak również Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych, jakie muszą spełniać gospodarstwa w przypadku, gdy zwierzęta lub środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego pochodzące z tych gospodarstw są wprowadzane na rynek

11. W aspekcie rozmnażania koni pełnej krwi angielskiej należy pamiętać, że jest to proceder zakazany proceder zakazany i do Polskiej Księgi Stadnej Koni Pełnej Krwi Angielskiej nie wpisuje się koni pochodzących z inseminacji, jak również nie dopuszcza się transplantacji zarodków.

¹ Często stosowane oznaczenie rasy koni pełnej krwi angielskiej.

Bibliografia

- Biuletyn Oficjalny Wiadomości Wyścigowe (1998). Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.
- Biuletyn Oficjalny Wiadomości Wyścigowe (1999). Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.
- Biuletyn Oficjalny Wiadomości Wyścigowe (2000). Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.
- Biuletyn Oficjalny Wiadomości Wyścigowe (2001). Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.
- Biuletyn Oficjalny Wiadomości Wyścigowe (2002). Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.
- Biuletyn Oficjalny Wiadomości Wyścigowe (2003). Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.
- Biuletyn Oficjalny Wiadomości Wyścigowe (2004). Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.
- Biuletyn Oficjalny Wiadomości Wyścigowe (2005). Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.
- Biuletyn Oficjalny Wiadomości Wyścigowe (2006). Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.
- Biuletyn Oficjalny Wiadomości Wyścigowe (2007). Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.
- Biuletyn Oficjalny Wiadomości Wyścigowe (2008). Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.
- Biuletyn Oficjalny Wiadomości Wyścigowe (2009). Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.
- Biuletyn Oficjalny Wiadomości Wyścigowe (2010). Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.
- Biuletyn Oficjalny Wiadomości Wyścigowe (2011). Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.
- Biuletyn Oficjalny Wiadomości Wyścigowe (2012). Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.
- Biuletyn Oficjalny Wiadomości Wyścigowe (2013). Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.
- Biuletyn Oficjalny Wiadomości Wyścigowe (2014). Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.
- Biuletyn Oficjalny Wiadomości Wyścigowe, (2015), Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.
- Biuletyn Oficjalny Wiadomości Wyścigowe (2016). Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.
- Biuletyn Oficjalny Wiadomości Wyścigowe (2017). Wykaz Koni Pełnej Krwi Angielskiej.
- Budny, J. (1988), *Polska hodowla koni pełnej krwi dziś i do końca lat dziewięćdziesiątych*, Krajowe Zrzeszenie Państwowych Przedsiębiorstw Hodowli i Obrotu Zwierzętami.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1012 z dnia 8 czerwca 2012 w sprawie zootechnicznych i genealogicznych warunków dotyczących hodowli zwierząt hodowlanych czystorasowych i mieszańców świni, handlu nimi i wprowadzania ich na terytorium Unii oraz handlu ich materiałem biologicznym wykorzystywanym do rozrodu i jego wprowadzania na terytorium Unii oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 652/2014, dyrektywy Rady 89/608/EWG i 90/425/EWG i uchylające niektóre akty w dziedzinie hodowli zwierząt („rozporządzenie w sprawie hodowli zwierząt” Dz. Urz. UE, L 171/66, z 08.06. 2012).
- Rozporządzenie wykonawcze KE 2015/262 z dnia 17 lutego 2015 określające, na podstawie dyrektyw Rady 90/427/EWG i 2009/156/WE, zasady dotyczące metod identyfikacji koniowatych (rozporządzenie w sprawie paszportu konia Dz. Urz. UE, L59/1 z 3.3.2015).
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 listopada 2009 r. w sprawie materiału biologicznego wykorzystywanego w rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. 2009 nr 209, poz. 1610).
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia punktu kopolacyjnego (Dz. U. 2004 nr 156, poz. 1638)
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964r., Kodeks Cywilny, (Dz. U. 2018 poz. 1025)
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych, jakie muszą spełniać gospodarstwa w przypadku, gdy zwierzęta lub środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego pochodzące z tych gospodarstw są wprowadzane na rynek (Dz. U. 2003 nr 168, poz. 1643).
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 kwietnia 2004 r., w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych przy przywozie i przemieszczaniu koniowatych (Dz. U. 2004 nr 100, poz. 1020).
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 sierpnia 2001 r., w sprawie wysokości opłat uiszczanych na rzecz Polskiego Klubu Wyścigów Konnych za wydanie zezwolenia na organizowanie wyścigów konnych, za udzielenie zezwolenia na kierowanie stajnią wyścigową i licencji na trenowanie koni oraz dosiadanie (powożenie) koni, a także pełnienie funkcji sędziego wyścigowego oraz za rejestrację barw wyścigowych i zgłoszenie konia do wyścigów (Dz. U. 2001 nr 90, poz. 1008).
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 czerwca 2016 r., w sprawie opłat za czynności związane z identyfikacją i rejestracją koniowatych (Dz. U. 2016 poz. 809).

- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 sierpnia 2016 r., w sprawie wysokości i sposobu pobierania opłaty za przekazanie i wprowadzenie informacji do centralnej bazy danych oraz ich przechowywanie (Dz. U. 2016 poz. 1338).
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 grudnia 2016 r., w sprawie wykonywania nadzoru w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt, współpracy organów Inspekcji Weterynaryjnej, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz podmiotów prowadzących rejestry koniowatych, a także dokonywania zmian w rejestrze zwierząt gospodarskich oznakowanych, rejestrach koniowatych i centralnej bazie danych (Dz. U. 2016 poz. 2136).
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 kwietnia 2008 r. w sprawie dodatkowych wymagań, jakie powinny spełniać związki hodowców oraz inne podmioty ubiegające się o prowadzenie rejestrów zwierząt gospodarskich innych niż świnię (Dz. U. 2008 nr. 84, poz. 513)
- Ustawa z dnia 6 maja 2004 r. w sprawie zaświadczeń hodowlanych dla przewożonych z terytorium państw niebędących członkami Unii Europejskiej zwierząt hodowlanych, nasienia, komórek jajowych i zarodków (Dz. U. nr 122, poz. 1278).
- Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt, (Dz. U. 2018 poz. 1642).
- Ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich, (Dz. U. nr 223, poz. 1775).
- Krawczyk, J. (2004). *Analiza rynku koni pełnej krwi angielskiej w krajach anglosaskich w latach 1999–2003* (maszynopis pracy magisterskiej). Warszawa: SGGW.
- Liberda, E. (2012). *Kupić konia a nie kota w worku*, sierpień 8/2012 (100), s. 22–25. Warszawa: Świat Koni.
- PZHK (2003). *Identyfikacja koni. Instrukcja sporządzenia opisu słownego i graficznego koni*. Warszawa: PZHK.
- Simoneau, (2007). *Ruffian*. ESPNT (film).
- Tyszko, M. (2015). *Analiza sprzedaży koni pełnej krwi angielskiej ze Stadniny Koni Widzów w latach 2010–2015* (maszynopis pracy inżynierskiej). Warszawa: SGGW.
- Vonczem, G. (2013). Racing In Central Europe: hoping for another overdose. *European Trainer*, (41), 40. Salisbury: Trainer Magazine.
- Wicewicz-Bosy, M. (2014). *Międzynarodowy Obrót Końmi w latach 1961–2011*, nr 369, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.
- Wierusz-Kowalski, M. (2009). *Motorem licytacji jest towar*, nr 21, s. 36–41: Warszawa: Hodowca i Jeździec.

Źródła internetowe:

- Bradley Thoroughbreds, 2019, www.bradleythoroughbreds.com (03.11.2018)
- Centralna Baza Danych Koniowatych, 2019, www.cbdk.pl/paszport/ (15.11.2018)
- Coolmore, 2019, www.coolmore.com (22.04.2017)
- EFTBA, 2019, www.eftba.eu (01.11.2018)
- Equine Insurance Specialists, 2019 www.equispec.com (13.11.2018)
- IFHA, 2019, www.horseracingintfed.com (16.11.2018)
- LexHipica, 2019, www.lexhipica.pl/nowe-zasady-sprzedazy-koni/ (16.11.2018)
- Marketwatch, 2019, www.marketwatch.com (16.11.2018)
- Krasnowska V., (2009), Warszawa, The Newsweek, www.newsweek.pl/biznes/inwestycja-na-cztery-kopyta,39068,1,1.html (15.11.2018)
- Jędrzejko D., 2015, www.nieuczciwepraktikyrynkowe.pl/?p=1129 (16.11.2018)
- SB, 2015, www.pkwk.pl/wp-content/uploads/2015/08/Regulamin-PSB.pdf (16.11.2018)
- Ostrowski R., 2016, www.ppr.pl/rolnictwo/zmiany-w-przepisach-o-rejestracji-koni (10.10.2018)
- Liberda E., 2018, www.prawoikonie.com/zakup-konia-z-zagranicy-o-czym-musisz-pamietac/ (16.11.2018)
- PZHK, 2019, www.pzhk.pl/formalnosci/paszport-koniowatego/paszport-dla-konia/ (05.11.2018)
- Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt, 2012, www.pzhk.pl/formalnosci/przepisy-prawa/obrot-i-handel-konmi/ (10.11.2018)
- Główny Inspektorat Weterynarii, 2019, www.wetgiw.gov.pl/nadzor-weterynaryjny/identyfikacja-i-rejestracja-koniowatych (05.11.2018)